

**GLAVNA SLUŽBA
ZA REVIZIJU JAVNOG SEKTORA
REPUBLIKE SRPSKE**

Republika Srpska
78000 Banja Luka
Vladike Platona bb
Tel: +387(0)51/493-555
Faks: +387(0)51/493-556
e-mail: revizija@gsr-rs.org

**Izveštaj o provedenoj finansijskoj reviziji
Javne ustanove Nacionalni park „Sutjeska“ Tjentište
za period 01.01-31.12.2023. godine**

Broj: RV053-24

Banja Luka, 21.06.2024. godine

SADRŽAJ

I	IZVJEŠTAJ GLAVNOG REVIZORA	1
	Izvještaj o reviziji finansijskih izvještaja.....	1
II	IZVJEŠTAJ GLAVNOG REVIZORA	4
	Izvještaj o reviziji usklađenosti	4
III	REZIME DATIH PREPORUKA.....	7
IV	KRITERIJUMI ZA REVIZIJU USKLAĐENOSTI.....	9
V	IZVJEŠTAJ O PROVEDENOJ REVIZIJI (NALAZI)	10
	1. Uvod	10
	2. Provođenje preporuka iz prethodnog izvještaja.....	10
	3. Zaključak o funkcionisanju sistema internih kontrola	10
	4. Nabavke.....	14
	5. Priprema i donošenje budžeta	15
	6. Finansijski izvještaji	15
	6.1. Prihodi i primici, rashodi i izdaci	16
	6.1.1. Prihodi i primici.....	16
	6.1.2. Rashodi i izdaci.....	18
	6.2. Imovina, obaveze i izvori.....	21
	6.2.1. Nefinansijska imovina.....	21
	6.2.2. Finansijska imovina i razgraničenja.....	21
	6.2.3. Obaveze i razgraničenja	22
	6.2.4. Vlastiti izvori.....	24
	6.3. Vanbilansna evidencija	24
	6.4. Novčani tokovi.....	24
	6.5. Potencijalna imovina i potencijalne obaveze	24
	6.6. Obrazloženja uz finansijske izvještaje	24

I IZVJEŠTAJ GLAVNOG REVIZORA

Izvještaj o reviziji finansijskih izvještaja

Mišljenje sa rezervom

Izvršili smo reviziju finansijskih izvještaja Javne ustanove Nacionalni park „Sutjeska“ Tjentište koji obuhvataju: Pregled prihoda, primitaka, rashoda i izdataka iskazanih van GKT na računovodstvenim fondovima od 01 do 05; Pregled imovine, obaveza i izvora iskazanih van GKT i Pregled novčanih tokova sa stanjem na dan 31.12.2023. godine i za godinu koja se završava na taj dan. Revizijom smo obuhvatili pregled značajnih transakcija, obrazloženja uz obrasce godišnjeg finansijskog izvještaja i primjenu računovodstvenih politika u revidiranom periodu.

Po našem mišljenju, osim za navedeno u pasusu „Osnov za mišljenje sa rezervom“, finansijski izvještaji Javne ustanove Nacionalni park „Sutjeska“ Tjentište istinito i objektivno prikazuju, u svim materijalno značajnim aspektima, finansijsko stanje imovine i obaveza na dan 31.12.2023. godine; prihode, primitke, rashode i izdatke, kao i izvršenje budžeta za godinu koja se završava na taj dan, u skladu sa propisanim okvirom finansijskog izvještavanja za javni sektor važećim u Republici Srpskoj.

Osnov za mišljenje sa rezervom

Reviziju smo izvršili u skladu sa Zakonom o reviziji javnog sektora Republike Srpske i relevantnim ISSAI standardima revizije 2200 – 2810. Naša odgovornost za provođenje revizije je detaljnije opisana u pasusu „Odgovornost revizora“. Reviziju smo proveli u skladu sa ISSAI 130 – Etički kodeks, ispunili smo naše ostale etičke odgovornosti i nezavisni smo u odnosu na subjekta revizije.

Prema Pravilniku o finansijskom izvještavanju budžetskih korisnika finansijske izvještaje Javne ustanove Nacionalni park „Sutjeska“ Tjentište čine tabelarni pregledi navedeni u našem izvještaju. Usvojeni okvir finansijskog izvještavanja za javni sektor u Republici Srpskoj podrazumijeva da se sve transakcije, procjene i politike odmieravaju u odnosu na usaglašenost sa međunarodnim računovodstvenim standardima za javni sektor.

Revizijski nalazi i zaključci o fer i istinitoj prezentaciji finansijskih izvještaja Javne ustanove Nacionalni park „Sutjeska“ Tjentište se oslanjaju na propisani okvir finansijskog izvještavanja za javni sektor u Republici Srpskoj.

Smatramo da su pribavljeni revizijski dokazi, s obzirom na propisani okvir finansijskog izvještavanja, dovoljni i odgovarajući da nam pruže osnovu za naše mišljenje.

Kao što je navedeno pod tačkom 3. ovog Izvještaja:

Popis imovine i obaveza sa stanjem na dan 31.12.2023. godine nije izvršen u skladu sa odredbama člana 17. stav (8), 18., 20., i 21. Pravilnika o načinu i rokovima vršenja popisa i usklađivanja knjigovodstvenog sa stvarnim stanjem imovine i obaveza, jer popisne komisije nisu sačinile popisne liste sa uporednim pregledom stvarnog i knjigovodstvenog stanja za nefinansijsku imovinu, a izvještaj o izvršenom popisu za gotovinu, potraživanja i obaveze ne sadrži uporedni pregled stvarnog i knjigovodstvenog stanja i izvještaj o popisu nije blagovremeno dostavljen nadležnom organu.

Kao što je navedeno pod tačkom 6.1.1.5. ovog Izvještaja:

Više su iskazani primici od zaduživanja i izdaci za otplatu dugova u iznosu od 692.153 KM, jer primici i izdaci po osnovu zaduženja putem dozvoljenih tekućih prekoračenja po bankovnim računima nisu evidentirani na neto principu unutar jedne godine, što nije u skladu sa članom 102. Pravilnika o računovodstvu, računovodstvenim politikama i računovodstvenim procjenama za budžetske korisnike.

Kao što je navedeno pod tačkom 6.1.2.1. ovog Izvještaja:

Više su iskazani rashodi po sudskim rješenjima i finansijski rezultat prethodne godine u iznosu od 36.400 KM, a manje finansijski rezultat tekuće godine za isti iznos, jer rashodi za obračunate kamate po osnovu notarskog Sporazuma o plaćanju dugovanja od 31.10.2022. godine nisu priznati na obračunskom osnovu u periodu u kome je obaveza i nastala, što nije u skladu sa članom 93. Pravilnika o računovodstvu, računovodstvenim politikama i računovodstvenim procjenama za budžetske korisnike.

Manje su iskazani rashodi za kamate po sudskim rješenjima i obaveze po osnovu ostalih troškova finansiranja za iznos od 132.511 KM, a više su iskazani rashodi obračunskog karaktera i kratkoročna rezervisanja za isti iznos, jer obračunati rashodi za kamate i troškovi sudskih postupaka po osnovu pravosnažnih sudskih presuda nisu klasifikovani kao sadašnje obaveze koje proističu iz prošlih događaja čije izmirenje će dovesti do odliva resursa, što nije u skladu sa članom 82. stav (2) Pravilnika o računovodstvu, računovodstvenim politikama i računovodstvenim procjenama za budžetske korisnike.

Kao što je navedeno pod tačkom 6.2.2. ovog Izvještaja:

U Obrascu 5b – Pregled imovine, obaveza i izvora iskazanih van GKT manje je iskazana bruto i ispravka vrijednosti potraživanja po osnovu prodaje i izvršenih usluga u iznosu od 148.933 KM, jer isti nije popunjen na osnovu stanja odgovarajućih konta u glavnoj knjizi, što nije u skladu sa članom 7. Pravilnika o finansijskom izvještavanju budžetskih korisnika.

Manje su iskazani korekcija potraživanja od zaposlenih i rashodi od usklađivanja vrijednosti imovine u iznosu od 27.038 KM, a više finansijski rezultat tekuće godine za isti iznos, jer nije vršena procjena naplativosti potraživanja po osnovu akontacija zaposlenima iz 2022. godine, što nije u skladu sa članom 73. Pravilnika o računovodstvu, računovodstvenim politikama i računovodstvenim procjenama za budžetske korisnike.

Kao što je navedeno pod tačkom 6.2.3. ovog Izvještaja:

Više su iskazane obaveze po kratkoročnim zajmovima u iznosu od 159.912 KM, a manje obaveze po dugoročnim zajmovima koji dospijevaju na naplatu do godinu dana za isti iznos, jer dio dugoročnih zajmova koji dospijevaju u roku do godinu dana, nije klasifikovan u skladu sa članom 77. Pravilnika o budžetskim klasifikacijama, sadržini računa i primjeni kontnog plana za budžetske korisnike.

Više su iskazani kratkoročni razgraničeni rashodi u iznosu od 206.367 KM, a manje ostale kratkoročne obaveze za isti iznos, jer dio poreskog duga koji dospijeva u periodu od 12 mjeseci nije evidentiran na ostalim kratkoročnim obavezama, što nije u skladu sa članom 83. Pravilnika o budžetskim klasifikacijama, sadržini računa i primjeni kontnog plana za budžetske korisnike.

Odgovornost rukovodstva za finansijske izvještaje

Direktor je odgovoran za pripremu i fer prezentaciju finansijskih izvještaja u skladu sa međunarodnim računovodstvenim standardima za javni sektor, odnosno propisanim okvirom finansijskog izvještavanja za javni sektor važećim u Republici Srpskoj. Ova odgovornost obuhvata: osmišljavanje, primjenu i održavanje internih kontrola koje su relevantne za pripremu i fer prezentaciju finansijskih izvještaja koji ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze nastale usljed prevare i greške; odgovarajuća objelodanjivanja relevantnih informacija u obrazloženjima uz obrasce godišnjih finansijskih izvještaja; odabir i primjenu odgovarajućih računovodstvenih politika i računovodstvenih procjena koje su primjerene datim okolnostima i nadzor nad procesom izvještavanja.

Odgovornost revizora za reviziju finansijskih izvještaja

Naš cilj je da steknemo razumno uvjerenje o tome da finansijski izvještaji, kao cjelina, ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze uzrokovane prevarom ili greškom, kao i da

sačinimo i objavimo revizijski izvještaj, koji sadrži naše mišljenje. Razumno uvjerenje predstavlja visok nivo uvjerenja, ali nije garancija da će revizija, koja je izvršena u skladu sa ISSAI standardima revizije uvijek otkriti materijalno značajne pogrešne iskaze kada oni postoje.

Pogrešni iskazi mogu nastati kao posljedica prevare ili greške i smatraju se materijalno značajnim ako, pojedinačno ili zajedno, mogu uticati na ekonomske odluke korisnika koje se donose na osnovu finansijskih izvještaja.

Zbog činjenice da se revizija provodi provjerom na bazi uzorka i da u sistemu internih kontrola i računovodstvenom sistemu postoje inherentna ograničenja, postoji mogućnost da pojedine materijalno značajne greške ostanu neotkrivene.

Revizija uključuje provođenje postupaka u cilju pribavljanja revizijskih dokaza o iznosima i objelodanivanjima datim u finansijskim izvještajima. Izbor postupaka je zasnovan na revizijskom prosuđivanju i profesionalnom skepticizmu, uključujući procjenu rizika materijalno značajnih pogrešnih iskaza u finansijskim izvještajima, nastalih usljed prevare i greške. Prilikom procjene rizika, revizor razmatra interne kontrole koje su relevantne za pripremu i fer prezentaciju finansijskih izvještaja, u cilju osmišljavanja revizijskih postupaka koji su odgovarajući u datim okolnostima, ali ne u cilju izražavanja odvojenog mišljenja o efektivnosti internih kontrola. Revizija, takođe, uključuje ocjenu primijenjenih računovodstvenih politika utemeljenih na vremenskoj neograničenosti poslovanja i značajnih procjena izvršenih od strane rukovodstva, kao i ocjenu opšte prezentacije finansijskih izvještaja.

Izjavljujemo da smo postupili u skladu sa relevantnim etičkim zahtjevima u vezi sa nezavisnošću. Ostvarili smo komunikaciju sa odgovornim licima subjekta revizije u vezi sa planiranim obimom i vremenskim rasporedom revizije i drugim važnim pitanjima i značajnim nalazima revizije, uključujući značajne nedostatke u sistemu internih kontrola koji se mogu identifikovati tokom revizije.

Banja Luka, 21.06.2024. godine

Glavni revizor

Jovo Radukić, s.r.

II IZVJEŠTAJ GLAVNOG REVIZORA

Izveštaj o reviziji usklađenosti

Negativno mišljenje

Uz reviziju finansijskih izvještaja Javne ustanove Nacionalni park „Sutjeska“ Tjentište za 2023. godinu, izvršili smo reviziju usklađenosti aktivnosti, finansijskih transakcija i informacija iskazanih u finansijskim izvještajima sa značajnim zakonskim i drugim propisima.

Po našem mišljenju, zbog značaja pitanja navedenih u pasusu „Osnov za negativno mišljenje“, aktivnosti, finansijske transakcije i informacije iskazane u finansijskim izvještajima Javne ustanove Nacionalni park „Sutjeska“ Tjentište za 2023. godinu nisu, u svim materijalno značajnim aspektima, u skladu sa propisima kojima su regulisane.

Osnov za negativno mišljenje

Reviziju usklađenosti smo izvršili u skladu sa Zakonom o reviziji javnog sektora Republike Srpske i ISSAI 4000 – Standard za reviziju usklađenosti.

Vjerujemo da su pribavljeni revizijski dokazi dovoljni i odgovarajući i da obezbjeđuju osnov za naše mišljenje o usklađenosti aktivnosti, finansijskih transakcija i informacija iskazanih u finansijskim izvještajima sa propisima kojima su regulisane.

Kao što je navedeno pod tačkom 3. ovog Izvještaja:

Ugovorom o radu sedam izvršilaca je raspoređeno na radna mjesta za koja ne ispunjavaju potrebne uslove stručne spreme, što nije u skladu sa članom 10. Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta u Javnoj ustanovi Nacionalni park „Sutjeska“ Tjentište.

Šest izvršilaca je raspoređeno na radna mjesta koja nisu sistematizovana Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta u Javnoj ustanovi Nacionalni park „Sutjeska“ Tjentište, a sedam izvršilaca više je raspoređeno na radna mjesta u odnosu na sistematizovani broj istih, što nije u skladu sa članom 15. stav (3) navedenog Pravilnika.

Ugovor o privremenim i povremenim poslovima je zaključen sa tri lica za poslove koji predstavljaju poslove za koje se zaključuju ugovori o radu, što nije u skladu sa članom 204. stav (1) Zakona o radu.

Ugovor o djelu zaključen je sa 17 lica za poslove koji su u djelatnosti Javne ustanove Nacionalni park „Sutjeska“ Tjentište, što nije u skladu sa članom 205. Zakona o radu.

Ugovorom o radu za osam zaposlenih utvrđeni su viši koeficijenti za obračun plata u odnosu na koeficijente propisane članom 11. Zakona o platama za zaposlene u javnim službama Republike Srpske.

Za dio zaposlenih dodijeljeni su različiti koeficijenti za obračun plata za isto radno mjesto za koje se zahtijevao veći broj izvršilaca, što nije u skladu sa članom 120. Zakona o radu, kojim je propisano da se radnicima garantuje jednaka plata za isti rad ili rad iste vrijednosti koji ostvaruju kod poslodavca.

Gotovim novcem vršeno je plaćanje za dobra i usluge po računima čiji pojedinačni iznos prelazi 500 KM, za troškove prevoza zaposlenih na posao i sa posla i isplate dnevnica za službena putovanja, što nije u skladu sa članom 3. Uredbe o uslovima i načinu plaćanja gotovim novcem. U periodu zabrane raspolaganja novčanim sredstvima na žiro računu ukupan priliv gotovog novca u blagajni nije uplaćivan na račun otvoren kod ovlaštene organizacije, što nije u skladu sa članom 6. navedene Uredbe.

Za dio službenih vozila nisu izdavani putni nalozi za upotrebu vozila, što nije u skladu sa članom 3. i 4. Pravilnika o obrascu, sadržini i načinu popunjavanja putnog naloga.

Kao što je navedeno pod tačkom 4. ovog Izvještaja:

Za izvršene nabavke materijala za održavanje čistoće (23.086 KM) i alkoholnih i bezalkoholnih pića za potrebe ugostiteljskih objekata (57.458 KM), nisu provedeni postupci javnih nabavki, što nije u skladu sa članom 6. Zakona o javnim nabavkama.

Za nabavku alkoholnog i bezalkoholnog pića za potrebe ugostiteljskih objekata, mesa i mesnih prerađevina, prehrambenih proizvoda i naftnih derivata, nisu zaključeni pojedinačni ugovori nakon zaključenog okvirnog sporazuma, što nije u skladu sa članom 2. stav (1) tačka a) i n) i 32. Zakona o javnim nabavkama.

Za Ugovor o nabavci usluga u šumarstvu nije dostavljena garancija za dobro izvršenje ugovora, što nije u skladu sa tenderskom dokumentacijom.

Nabavke za dio usluga u šumarstvu i nabavke kancelarijskog materijala, prehrambenih proizvoda i mesa i mesnih prerađevina nije vršen po pojedinačnim cijenama iz ponuda i vršena je nabavka dijela robe koja nije u ponudi, što nije u skladu sa potpisnim ugovorima.

Kao što je navedeno pod tačkom 6.1.1.5. ovog Izvještaja:

Nacionalni park je prodaju šumskih drvnih sortimenata za trupce jele i bukve vršio na osnovu prosječne cijene u okviru klase drvnog sortimenta, što nije u skladu sa Cjenovnikom šumskih drvnih sortimenata i šumske biomase iz 2023. godine od JPŠ „Šume Republike Srpske“ a.d. Sokolac i Odlukom o primjeni i povećanju cijena šumskih drvnih sortimenata Nacionalnog parka.

Kao što je navedeno pod tačkom 6.2.2. ovog Izvještaja:

U okviru kratkoročnih razgraničenja iskazan je iznos od 16.975 KM koji se odnosi na isplate sredstava izvršene bez dokumentacije o poslovnom događaju (avansne fakture, ugovori ili drugi akti o nastalom poslovnom događaju kojim bi se obuhvatili svi podaci neophodni za knjiženje u poslovnim knjigama) što nije u skladu sa članom 8. Zakona o računovodstvu i reviziji Republike Srpske.

Kao što je navedeno pod tačkom 6.2.3. ovog Izvještaja:

Uplate Javnoj ustanovi Nacionalni park „Sutjeska“ Tjentište u ukupnom iznosu od 428.369 KM su evidentirane u poslovnim knjigama bez dokumentacije kojom bi se utvrdio status navedenih uplata (ugovor ili neki drugi akt), odnosno bez dokumentacije o nastalom poslovnom događaju i podataka neophodnih za knjiženje u poslovnim knjigama, što nije u skladu sa članom 8. Zakona o računovodstvu i reviziji Republike Srpske.

Odgovornost rukovodstva za usklađenost

Pored odgovornosti za pripremu i fer prezentaciju finansijskih izvještaja, direktor je, takođe, odgovoran da osigura da su aktivnosti, finansijske transakcije i informacije iskazane u finansijskim izvještajima u skladu sa propisima kojima su regulisane.

Odgovornost revizora za reviziju usklađenosti

Pored odgovornosti da izrazimo mišljenje o finansijskim izvještajima, naša odgovornost podrazumijeva i izražavanje mišljenja o tome da li su aktivnosti, finansijske transakcije i informacije iskazane u finansijskim izvještajima, u svim materijalno značajnim aspektima, u skladu sa propisima kojima su regulisane. Odgovornost revizora uključuje obavljanje procedura kako bi pribavili revizijske dokaze o tome da li je poslovanje Javne ustanove Nacionalni park „Sutjeska“ Tjentište obuhvaćeno prema definisanim kriterijumima, usklađeno sa zakonskim i drugim propisima. Procedure podrazumijevaju procjenu rizika od značajnih neusklađenosti sa zakonima i propisima koji regulišu poslovanje Javne ustanove Nacionalni park „Sutjeska“ Tjentište.

Banja Luka, 21.06.2024. godine

Glavni revizor

Jovo Radukić, s.r.

III REZIME DATIH PREPORUKA

Preporuke vezane za finansijske izvještaje

Preporučuje se direktoru da obezbijedi da se:

- 1) postupci i procedure provođenja popisa, usaglašavanje knjigovodstvenog stanja sa stvarnim stanjem i izvještavanje vrši u skladu sa članom 17. stav (8), 18., 20., i 21. Pravilnika o načinu i rokovima vršenja popisa i usklađivanja knjigovodstvenog stanja sa stvarnim stanjem imovine i obaveza,
- 2) utvrdi status osnovnih sredstava iz Izvještaja o popisu za 2023. godinu kategorisanih kao višak, donesu odluke i shodno tome izvrše evidentiranja,
- 3) primici i izdaci po osnovu zaduženja putem dozvoljenih tekućih prekoračenja po bankovnim računima evidentiraju na neto principu unutar jedne godine, kako je propisano članom 102. Pravilnika o računovodstvu, računovodstvenim politikama i računovodstvenim procjenama za budžetske korisnike,
- 4) rashodi po osnovu doprinosa za profesionalnu rehabilitaciju invalida, klasifikuju shodno članu 92. stav (10) Pravilnika o budžetskim klasifikacijama, sadržini računa i primjeni kontnog plana za budžetske korisnike,
- 5) rashodi priznaju u periodu u kome je i obaveza nastala bez obzira da li je izvršeno i samo plaćanje, kako je propisano članom 93. Pravilnika o računovodstvu, računovodstvenim politikama i računovodstvenim procjenama za budžetske korisnike,
- 6) prilikom nabavke zaliha robe priznaju izdaci kako je pripisano članom 55. i 56. Pravilnika o računovodstvu, računovodstvenim politikama i računovodstvenim procjenama za budžetske korisnike,
- 7) podaci u obrascima finansijskih izvještaja popunjavaju na osnovu stanja odgovarajućih konta u glavnoj knjizi, shodno članu 7. Pravilnika o finansijskom izvještavanju budžetskih korisnika,
- 8) vrši procjena naplativosti potraživanja po osnovu akontacija zaposlenima, koja nisu naplaćena u roku od 12 mjeseci od datuma dospijeca u skladu sa članom 73. Pravilnika o računovodstvu, računovodstvenim politikama i računovodstvenim procjenama za budžetske korisnike.

Preporuke vezane za usklađenost

Preporučuje se direktoru da obezbijedi da se:

- 1) raspoređivanje zaposlenih u dijelu ispunjenosti posebnih uslova i broja zaposlenih vrši u skladu sa članom 10. i 15. stav (3) Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta u Nacionalnom parku,
- 2) ugovori o privremenim i povremenim poslovima zaključuju za poslove koji po svojoj prirodi ne predstavljaju poslove za koje se zaključuje ugovor o radu u skladu sa članom 204. stav (1) Zakona o radu,
- 3) ugovori o djelu zaključuju za poslove koji nisu u djelatnosti poslodavca u skladu sa članom 205. Zakona o radu,
- 4) uspostavi sistem internih kontrola u skladu sa Zakonom o sistemu internih finansijskih kontrola u javnom sektoru Republike Srpske u smislu da se sačini godišnji izvještaj o sprovođenju planiranih aktivnosti, izvrši popis poslovnih procesa,

- uspostavi knjiga poslovnih procesa, identifikuju i procijene rizici i donese strategija upravljanja rizicima, kao i druge aktivnosti zahtijevane navedenim zakonom,
- 5) na Cjenovnik o naknadama i Pravilnik o visini i načinu prikupljanja naknada u Javnoj ustanovi Nacionalni park „Sutjeska“ Tjentište pribavi saglasnost ministarstva nadležnog za zaštitu životne sredine uz mišljenje Ministarstva finansija Republike Srpske, kako je propisano članom 16. stav (4) Zakona o nacionalnim parkovima,
 - 6) plan sanitarne sječe donosi u tekućoj godini za radove koji će se obavljati u sljedećoj godini, shodno članu 6. Pravilnika o sanitarnoj sječi,
 - 7) donese interni akt o pravu i visini naknade za korišćenje mobilnih telefona za zaposlene,
 - 8) plaćanje gotovim novcem vrši za svrhe propisane članom 3. Uredbe o uslovima i načinu plaćanja gotovim novcem, a u periodu zabrane raspolaganja novčanim sredstvima na žiro računu ukupan priliv gotovog novca u blagajni uplaćuje na vlastiti račun otvoren kod ovlašćene organizacije, shodno članu 6. navedene Uredbe,
 - 9) putni nalozi i izvještaji za službena putovanja popunjavaju u skladu sa tačkom X podtačka (2. i 5.) i XVII podtačka (1) Odluke o visini naknade troškova za službena putovanja u zemlji i inostranstvu za zaposlene u Republici Srpskoj,
 - 10) za upotrebu vozila izdaju putni nalozi, shodno članu 3. i 4. Pravilnika o obrascu, sadržini i načinu popunjavanja putnog naloga,
 - 11) provođenje postupaka javnih nabavki, provjera tržišta, zaključivanje pojedinačnih ugovora i objave vrše u skladu sa članom 6., 14a., 2. stav (1), 32., 70. stav (6) i 75. stav (2) Zakona o javnim nabavkama i pribavljaju garancije za dobro izvršenje ugovora u skladu sa tenderskom dokumentacijom,
 - 12) ugovorene obaveze po osnovu nabavki, u dijelu realizacije ugovora izvršavaju u skladu sa odredbama istih,
 - 13) budžetska sredstva i budžetski izdaci planiraju shodno članu 5. i 6. Zakona o budžetskom sistemu Republike Srpske,
 - 14) poslovne knjige zatvaraju do roka propisanog za predaju godišnjih finansijskih izvještaja shodno članu 12. stav (6) Zakona o računovodstvu u reviziji Republike Srpske, a popunjeni obrasci godišnjih izvještaja i Obrazloženje uz finansijske izvještaje dostavlja nadležnom Ministarstvu do kraja februara tekuće godine za prethodnu godinu, shodno članu 47. stav (4) Pravilnika o finansijskom izvještavanju za budžetske korisnike,
 - 15) prodaja šumskih drvnih sortimenata vrši po cijenama propisanim u Cjenovniku šumskih drvnih sortimenata i šumske biomase JPŠ „Šume Republike Srpske“ a.d. Sokolac i Odluci o primjeni i povećanju cijena šumskih drvnih sortimenata Javne ustanove Nacionalni park „Sutjeska“ Tjentište,
 - 16) koeficijenti za obračun plata dodjeljuju u skladu sa koeficijentima propisanim članom 11. Zakona o platama za zaposlene u javnim službama Republike Srpske i članom 120. Zakona o radu,
 - 17) evidentiranje u poslovnim knjigama vrši na osnovu knjigovodstvenih isprava o nastalom poslovnom događaju, kako je propisano članom 8. Zakona o računovodstvu i reviziji Republike Srpske.

IV KRITERIJUMI ZA REVIZIJU USKLAĐENOSTI

- Zakon o sistemu javnih službi,
- Zakon o budžetskom sistemu Republike Srpske,
- Zakon o radu, član 204-207,
- Zakon o fiskalnoj odgovornosti u Republici Srpskoj,
- Zakon o javnim nabavkama,
- Zakon o platama zaposlenih u javnim službama Republike Srpske,
- Zakon o doprinosima, član 3., 6., 10., 22. i 24.,
- Zakon o porezu na dohodak, glava I - IV, VI, X, XII i XIII,
- Zakon o profesionalnoj rehabilitaciji, osposobljavanju i zapošljavanju invalida, član 26.,
- Zakon o računovodstvu i reviziji Republike Srpske,
- Pravilnik o primjeni godišnjih amortizacionih stopa za budžetske korisnike,
- Pravilnik o sadržaju izvještaja i načinu izvještavanja o sistemu finansijskog upravljanja i kontrole,
- Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta u Javnoj ustanovi Nacionalni park „Sutjeska“ Tjentište,
- Pravilnik o radu u Javnoj ustanovi Nacionalni park „Sutjeska“ Tjentište,
- Pravilnik o obrascu, sadržini i načinu popunjavanja putnog naloga,
- Uputstvo o načinu i postupku uspostavljanja i sprovođenja sistema finansijskog upravljanja i kontrole,
- Odluka o utvrđivanju cijene rada,
- Odluka o najnižoj plati u Republici Srpskoj za 2023. godinu,
- Odluka o visini naknade troškova za službena putovanja u zemlji i inostranstvu za zaposlene u Republici Srpskoj,
- Odluka o primjeni i povećanju cijena šumskih drvnih sortimenata Javne ustanove Nacionalni park „Sutjeska“ Tjentište,
- Uredba o uslovima i načinu plaćanja gotovim novcem,
- Cjenovnik o naknadama u Javnoj ustanovi Nacionalni park „Sutjeska“ Tjentište,
- Cjenovnik šumskih drvnih sortimenata i šumske biomase od JPŠ „Šume Republike Srpske“ a.d. Sokolac,
- ugovori o radu sa zaposlenima.

V IZVJEŠTAJ O PROVEDENOJ REVIZIJI (NALAZI)

1. Uvod

Javna ustanova Nacionalni park „Sutjeska“ (u daljem tekstu: Nacionalni park) obavlja djelatnosti od opšteg društvenog interesa i upravlja prirodnim i kulturno-istorijskim vrijednostima, zemljištem, objektima i drugim nepokretnostima u svojini Republike Srpske, koja su joj prenesena na upravljanje i korišćenje. Poslove upravljanja, zaštite, razvoja i druge poslove obavlja u skladu sa odredbama Zakona o nacionalnim parkovima („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 75/10) i Zakona o Nacionalnom parku „Sutjeska“ (Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 121/12). Odlukom Vlade Republike Srpske o usklađivanju Odluke o promjeni oblika organizovanja Javnog preduzeća Nacionalni park „Sutjeska“ Tjentište u javnu ustanovu („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 53/16) izvršeno je usklađivanje oblika organizovanja Nacionalnog parka.

Organi upravljanja i rukovođenja u Nacionalnom parku su Upravni odbor i direktor.

Sredstva za finansiranje Nacionalnog parka obezbjeđuju se iz budžeta Republike, vlastitih prihoda i iz drugih izvora u skladu sa članom 16. Zakona o nacionalnim parkovima. Nacionalni park poslovanje obavlja preko vlastitih računa otvorenih kod ovlašćenih poslovnih banaka i ima status budžetskog korisnika čija je glavna knjiga izvan glavne knjige trezora (u daljem tekstu GKT), o čemu izvještava u okviru fonda 02 i fonda 05.

Nadzor nad upravljanjem i radom Nacionalnog parka vrši Ministarstvo za prostorno uređenje, građevinarstvo i ekologiju Republike Srpske (u daljem tekstu: nadležno Ministarstvo).

Na Nacrt izvještaja o provedenoj finansijskoj reviziji Nacionalnog parka za period 01.01 - 31.12.2023. godine nije bilo primjedbi.

Preporuke date u ovom izvještaju, u cilju njihovog naglašavanja, boldovane su i pisane italic slovima.

2. Provođenje preporuka iz prethodnog izvještaja

Glavna služba za reviziju javnog sektora Republike Srpske provela je finansijsku reviziju Javne ustanove Nacionalni park „Sutjeska“ Tjentište za period 01.01-31.12.2018. godine i tom prilikom je dato 10 preporuka od kojih se pet odnosi na finansijske izvještaje i pet na usklađenost.

Nacionalni park je dostavio odgovor o radnjama koje su preduzete u cilju provođenja preporuka i otklanjanja nepravilnosti utvrđenih u revizijskom izvještaju za 2018. godinu broj RV061-19 od 12.12.2019. godine, u skladu sa članom 21. stav (3) Zakona o reviziji javnog sektora Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 98/05 i 20/14).

Glavna služba za reviziju javnog sektora Republike Srpske izvršila je provjeru provođenja preporuka datih u Izvještaju o provedenoj finansijskoj reviziji Javne ustanove Nacionalni park „Sutjeska“ Tjentište za period 01.01-31.12.2018. godina i o tome sačinila Izvještaj o statusu preporuka datih prilikom finansijske revizije Javne ustanove Nacionalni park „Sutjeska“ Tjentište za 2018. godinu (broj IP008-22) u kojem je zaključeno da su od ukupno deset datih preporuka tri preporuke provedene, četiri djelimično, a tri preporuke nisu provedene.

3. Zaključak o funkcionisanju sistema internih kontrola

Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta u Nacionalnom parku sistematizovana su 62 radna mjesta sa 102 izvršioca, a na dan 31.12.2023. godine bilo je

zaposleno 99 izvršilaca, od čega je 89 izvršilaca na neodređeno vrijeme, devet izvršilaca na određeno i jedno imenovano lice (direktor).

Vlada Republike Srpske je 25.02.2021. godine („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 20/21) imenovala tri vršioca dužnosti člana upravnog odbora na period od 60 dana. Od isteka perioda na koji su imenovani i do završetka ove revizije nije vršeno imenovanje članova upravnog odbora, što nije u skladu sa članom 16. stav (5) Zakona o sistemu javnih službi (Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 68/07, 109/12 i 44/16), kojim je propisano da Vlada Republike Srpske imenuje članove upravnog odbora, na prijedlog nadležnog ministarstva i nakon sprovedenog postupka javne konkurencije. U proteklom periodu, kao i u 2024. godini, navedena lica su održavala sjednice upravnog odbora i za rad u upravnom odboru je obračunata naknada.

Članom 18. Zakona o sistemu javnih službi propisano je da direktora ustanove imenuje osnivač, na period od četiri godine i uz prethodno sprovedeni postupak javne konkurencije što nije učinjeno. Međutim, Vlada Republike Srpske je 13.10.2022. godine („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 103/22) imenovala vršioca dužnosti direktora na period od 60 dana, što je nastavljeno u kontinuitetu do završetka ove revizije.

Sedam izvršilaca je ugovorom o radu raspoređeno na radna mjesta za koja ne ispunjavaju posebne uslove za obavljanje poslova, jer isti imaju različit stepen i vrstu stručne spreme od stepena i vrste stručne spreme propisane Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta u Nacionalnom parku, što nije u skladu sa članom 10. navedenog Pravilnika.

Šest izvršilaca (četiri na neodređeno i dva na određeno vrijeme) je raspoređeno na radna mjesta koja nisu sistematizovana Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta u Nacionalnom parku, a sedam izvršilaca više je raspoređeno na radna mjesta u odnosu na sistematizovani broj istih, što nije u skladu sa članom 15. stav (3) navedenog Pravilnika kojim je propisano da se raspoređivanje radnika vrši u skladu sa Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta u Nacionalnom parku.

Ugovor o privremenim i povremenim poslovima je zaključen sa tri lica za poslove konobara, kuvara i čuvara objekata koji predstavljaju poslove za koje se zaključuju ugovori o radu, što nije u skladu sa članom 204. stav (1) Zakona o radu.

Ugovor o djelu zaključen je sa 17 lica za poslove kuvara, konobara i čišćenja objekata koji su propisani Pravilnikom o organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta Nacionalnog parka i isti su u okviru djelatnosti Nacionalnog parka, što nije u skladu sa članom 205. Zakona o radu („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 1/16, 66/18, 91/21, 119/21 i 112/23).

Ugovorom o radu za osam zaposlenih utvrđeni su viši koeficijenti za obračun plata u odnosu na koeficijente propisane članom 11. Zakona o platama za zaposlene u javnim službama Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 68/22 i 132/22). Revizijom je utvrđeno da je na radnom mjestu za koje se Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta zahtijeva SSS raspoređen izvršilac sa VSS sa 180 ESTS i istom je određen platni koeficijent za VSS sa 180 ESTS, na radno mjesto za koje se zahtijeva KV ili VKV raspoređen je izvršilac sa KV i dodijeljen je koeficijent za VKV. Takođe, za dio zaposlenih dodijeljeni su različiti koeficijenti za obračun plata za isto radno mjesto za koje se zahtijevao veći broj izvršilaca, što nije u skladu sa članom 120. Zakona o radu, kojim je propisano da se radnicima garantuje jednaka plata za isti rad ili rad iste vrijednosti koji ostvaruju kod poslodavca, a pod radom iste vrijednosti podrazumijeva se rad za koji se zahtijeva isti stepen stručne spreme, odnosno obrazovanja, znanja i sposobnosti, u kome je ostvaren jednak radni doprinos uz jednaku odgovornost.

Nacionalni park nije sačinio godišnji izvještaj o sprovođenju planiranih aktivnosti na uspostavljanju i razvoju sistema finansijskog upravljanja i kontrole za 2023. godinu, što je propisano Pravilnikom o sadržaju izvještaja i načinu izvještavanja o sistemu finansijskog

upravljanja i kontrole (Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 1/22). Takođe, u skladu sa Zakonom o sistemu internih finansijskih kontrola u javnom sektoru Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 91/16) i Uputstvom o načinu i postupku uspostavljanja i sprovođenja sistema finansijskog upravljanja i kontrole („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 99/17) nije izvršen popis poslovnih procesa, uspostavljena knjiga poslovnih procesa i donesena strategija upravljanja rizicima i nisu identifikovani i procijenjeni rizici, kao i druge aktivnosti zahtijevane navedenim popisima.

Vršilac dužnosti direktora je 02.03.2023. godine donio Cjenovnik o naknadama u Nacionalnom parku, kojim je propisana visina i način prikupljanja naknada i Pravilnik o visini i načinu prikupljanja naknada, ali za iste nije pribavljena saglasnost ministarstva nadležnog za zaštitu životne sredine uz mišljenje Ministarstva finansija Republike Srpske, što nije u skladu sa članom 16. stav (4) Zakona o nacionalnim parkovima.

Plan sanitarne sječe nije donesen u 2022. godini za radove koji su obavljani u 2023. godini, kako je propisano članom 6. Pravilnika o sanitarnoj sječi Nacionalnog parka. Plan sanitarne sječe za 2023. godinu Upravni odbor donio je 30.06.2023. godine.

Nacionalni park nije donio akt, osim za direktora i sekretara, kojim se definiše pravo i visina naknade za korišćenje mobilnih telefona, a za 55 zaposlenih su odobrene navedene naknade u visini mjesečne pretplate u VPN mreži u rasponu od 11 KM do 30 KM.

Nacionalni park je gotovim novcem vršio plaćanja za dobra i usluge za račune čiji pojedinačni iznos prelazi 500 KM, troškove za prevoz zaposlenih na posao i sa posla koji ne koriste organizovani prevoz i isplate dnevnica za službena putovanja, što nije u skladu sa članom 3. Uredbe o uslovima i načinu plaćanja gotovim novcem („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 86/12, 10/14 i 7/23). Takođe, u periodu zabrane raspolaganja novčanim sredstvima na žiro računu Nacionalni park je gotov novac zadržavao u blagajni i nije ukupan priliv gotovog novca u blagajni uplaćivao na svoj račun otvoren kod ovlašćene organizacije, što nije u skladu sa članom 6. navedene Uredbe.

Na dijelu putnih naloga za službena putovanja u inostranstvo nije popunjeno vrijeme prelaska granice i sačinjen pisani izvještaj o putovanju, što nije u skladu sa tačkom H podtačka (2. i 5.) i XVII podtačka (1) Odluke o visini naknade troškova za službena putovanja u zemlji i inostranstvu za zaposlene u Republici Srpskoj ("Službeni glasnik Republike Srpske ", broj 57/21).

Za dio službenih vozila nisu izdavani putni nalozi za upotrebu vozila, što nije u skladu sa članom 3. i 4. Pravilnika o obrascu, sadržini i načinu popunjavanja putnog naloga („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 74/17). Normativ potrošnje goriva za službena vozila donesen u je toku provođenja ove revizije.

U skladu sa Rješenjima o imenovanju komisija za popis imovine i obaveza sa stanjem na dan 31.12.2023. godine, izvršen je popis i evidentiranje rezultata popisa imovine i obaveza. Revizijskim ispitivanjem provođenja istog utvrđene su neusklađenosti sa članom 17. stav (8), 18., 20., i 21. Pravilnika o načinu i rokovima vršenja popisa i usklađivanja knjigovodstvenog stanja sa stvarnim stanjem imovine i obaveza („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 45/16 i 113/21), jer nisu ovjerene popisne liste sa stvarnim stanjem od strane odgovornog lica, popisne komisije nisu sačinile popisne liste sa uporednim pregledom stvarnog i knjigovodstvenog stanja za nefinansijsku imovinu, izvještaj o izvršenom popisu za gotovinu, potraživanja i obaveze ne sadrži uporedni pregled stvarnog i knjigovodstvenog stanja radi utvrđivanja eventualnih razlika, kao i podatke o stručnoj i profesionalnoj kvalifikaciji i radnom angažmanu lica angažovanih na popisu, a izvještaj o popisu nije dostavljen nadležnom organu u roku, najkasnije deset dana prije dana isticanja roka za pripremu i prezentaciju godišnjih finansijskih izvještaja. Izvještaj o popisu je razmatrao upravni odbor Nacionalnog parka, ali nije donio odluke o prijedlozima komisije za popis, o načinu otklanjanja utvrđenih razlika i drugo. Navedene odluke donio je vršilac dužnosti direktora 07.03.2024. godine.

Prilikom popisa imovine i obaveza za 2023. godinu utvrđeno je da 1.112 stavki nefinansijske imovine nije evidentirano u Knjizi osnovnih sredstava i iste su u Izvještaju o popisu kategorisane kao višak. Do završetka ove revizije nije utvrđen status i vrijednost navedene imovine, radi evidentiranja u poslovne knjige Nacionalnog parka.

Na osnovu navedenog, kao i uočenih nepravilnosti koje su obrazložene u nastavku, uspostavljeni sistem internih kontrola nije funkcionisao na način koji bi obezbijedio istinito i fer izvještavanje i usklađenost sa zakonima i drugim propisima.

Preporučuje se direktoru da obezbijedi da se:

- **raspoređivanje zaposlenih u dijelu ispunjenosti posebnih uslova i broja zaposlenih vrši u skladu sa članom 10. i 15. stav (3) Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta u Nacionalnom parku,**
- **ugovori o privremenim i povremenim poslovima zaključuju za poslove koji po svojoj prirodi ne predstavljaju poslove za koje se zaključuje ugovor o radu u skladu sa članom 204. stav (1) Zakona o radu,**
- **ugovori o djelu zaključuju za poslove koji nisu u djelatnosti poslodavca u skladu sa članom 205. Zakona o radu,**
- **koeficijenti za obračun plata dodjeljuju u skladu sa koeficijentima propisanim članom 11. Zakona o platama za zaposlene u javnim službama Republike Srpske i članom 120. Zakona o radu,**
- **uspostavi sistem internih kontrola u skladu sa Zakonom o sistemu internih finansijskih kontrola u javnom sektoru Republike Srpske u smislu da se sačini godišnji izvještaj o sprovođenju planiranih aktivnosti, izvrši popis poslovnih procesa, uspostavi knjiga poslovnih procesa, identifikuju i procijene rizici i donese strategija upravljanja rizicima, kao i druge aktivnosti zahtijevane navedenim zakonom,**
- **na Cjenovnik o naknadama i Pravilnik o visini i načinu prikupljanja naknada u Javnoj ustanovi Nacionalni park „Sutjeska“ Tjentište pribavi saglasnost ministarstva nadležnog za zaštitu životne sredine uz mišljenje Ministarstva finansija Republike Srpske, kako je propisano članom 16. stav (4) Zakona o nacionalnim parkovima,**
- **plan sanitarne sječe donosi u tekućoj godini za radove koji će se obavljati u sljedećoj godini, shodno članu 6. Pravilnika o sanitarnoj sječi,**
- **donese interni akt o pravu i visini naknade za korišćenje mobilnih telefona za zaposlene,**
- **plaćanje gotovim novcem vrši za svrhe propisane članom 3. Uredbe o uslovima i načinu plaćanja gotovim novcem, a u periodu zabrane raspolaganjem novčanih sredstava na žiro računu ukupan priliv gotovog novca u blagajni uplaćuje na vlastiti račun otvoren kod ovlašćene organizacije, shodno članu 6. navedene Uredbe,**
- **putni nalozi i izvještaji za službena putovanja popunjavaju u skladu sa tačkom X podtačka (2. i 5.) i XVII podtačka (1) Odluke o visini naknade troškova za službena putovanja u zemlji i inostranstvu za zaposlene u Republici Srpskoj,**
- **za upotrebu vozila izdaju putni nalozi, shodno članu 3. i 4. Pravilnika o obrascu, sadržini i načinu popunjavanja putnog naloga,**
- **postupci i procedure provođenja popisa, usaglašavanje knjigovodstvenog stanja sa stvarnim stanjem i izvještavanje vrši u skladu sa članom 17. stav**

(8), 18., 20., i 21. Pravilnika o načinu i rokovima vršenja popisa i usklađivanja knjigovodstvenog stanja sa stvarnim stanjem imovine i obaveza,

- **utvrdi status osnovnih sredstava iz Izvještaja o popisu za 2023. godinu kategorisanih kao višak, donesu odluke i shodno tome izvrše evidentiranje.**

4. Nabavke

Planom javnih nabavki za 2023. godinu planirana je vrijednost javnih nabavki u iznosu od 1.989.000 KM (bez poreza na dodatu vrijednost) i to za sedam otvorenih postupaka (1.600.000 KM), osam konkurentskih zahtjeva za dostavljanje ponuda (177.000 KM), 25 direktnih sporazuma (121.500 KM), pet postupaka u skladu sa članom 8. stav (1) Zakona o javnim nabavkama - u daljem tekstu: Zakon, za usluge iz Aneksa II (16.000 KM) i četiri izuzeća od primjene Zakona (74.500 KM).

Prema dostavljenom pregledu planiranih i izvršenih procedura javnih nabavki u odnosu na Plan javnih nabavki u 2023. godini, okončane su procedure javnih nabavki u vrijednosti od 718.086 KM i to četiri otvorena postupka u iznosu od 671.210 KM (nabavka mesa i mesnih prerađevina, alkoholnog i bezalkoholnog pića, prehrambenih proizvoda i usluge radova u šumarstvu) i 11 direktnih sporazuma u iznosu od 46.876 KM (najvećim dijelom nabavka kancelarijskog materijala, papirne galanterije i kozmetike, bankarskih usluga, dezinfekcije i deratizacije, sječe i raskresivanja šumskih drvnih sortimenata i osiguranje imovine i lica).

Revizijskim ispitivanjem obuhvaćene su nabavke u ukupnoj vrijednosti od 682.984 KM ili 95.11% od vrijednosti ugovorenih nabavki i to četiri otvorena postupka (671.210 KM) i dva direktna sporazuma (11.774 KM).

Za izvršene nabavke materijala za održavanje čistoće (23.086 KM) i alkoholnih i bezalkoholnih pića za potrebe ugostiteljskih objekata (57.458 KM), nisu provedeni postupci javnih nabavki, što nije u skladu sa članom 6. Zakona, kojim je propisano da je ugovorni organ dužan primjenjivati postupke definisane Zakonom.

Nacionalni park nije donio interni pravilnik kojim se propisuje i uređuje organizacija i efikasno vršenje nabavne funkcije, shodno članu 13. stav (3) Zakona.

Za postupke javnih nabavki realizovane u 2023. godini nije provedena prethodna provjera tržišta, shodno članu 14a. Zakona, kojim je propisana obaveza ugovornog organa da prije pokretanja postupka javne nabavke, provodi provjeru tržišta i o navedenom sačinjava pisanu zabilješku.

Nacionalni park nije zaključivao pojedinačne ugovore nakon zaključenog okvirnog sporazuma za nabavku alkoholnog i bezalkoholnog pića za potrebe ugostiteljskih objekata, mesa i mesnih prerađevina, prehrambenih proizvoda i naftnih derivata, što nije u skladu sa članom 2. stav (1) tačka a) i n) i 32. Zakona. Zbog navedenog, izabrani ponuđači za nabavke alkoholnih i bezalkoholnih pića i mesa i mesnih prerađevina sa kojima su zaključeni Okvirni sporazumi nisu dostavili garancije za uredno izvršenje ugovora, jer je tenderskom dokumentacijom i okvirnim sporazumima propisano da se iste dostavljaju u roku od 10 dana od dana obostranog potpisivanja svakog pojedinačnog ugovora.

Za Ugovor o nabavci usluga u šumarstvu nije dostavljena garancija za dobro izvršenje ugovora, što nije u skladu sa tenderskom dokumentacijom i potpisanim ugovorm.

Nacionalni park nije objavio na svojoj internet stranici odluke o izboru najpovoljnijeg ponuđača i za dio postupaka javnih nabavki osnovne elemente ugovora na portalu javnih nabavki shodno članu 70. stav (6) i 75. stav (2) Zakona.

Dio nabavki za usluge u šumarstvu, nabavke kancelarijskog materijala, prehrambenih proizvoda i mesa i mesnih prerađevina nije vršen po pojedinačnim cijenama iz ponuda i vršena je nabavka dijela robe koja nije u ponudi, što nije u skladu sa potpisanim ugovorima.

Preporučuje se direktoru da obezbijedi da se:

- **provođenje postupaka javnih nabavki, provjera tržišta, zaključivanje pojedinačnih ugovora i objave vrše u skladu sa članom 6., 14a., 2. stav (1), 32., 70. stav (6) i 75. stav (2) Zakona o javnim nabavkama i pribavljaju garancije za dobro izvršenje ugovora u skladu sa tenderskom dokumentacijom,**
- **ugovorene obaveze po osnovu nabavki izvršavaju u skladu sa odredbama zaključenog ugovora.**

5. Priprema i donošenje finansijskog plana

Program rada i poslovanja sa finansijskim planom Nacionalnog parka za 2023. godinu, Upravni odbor je donio 30.06.2023. godine, a isti je Vlada Republike Srpske usvojila 14.12.2023. godine i poslovanje se obavljalo veći dio godine bez usvojenog finansijskog plana.

Finansijskim planom za 2023. godinu planirani su prihodi i primici u iznosu od 8.824.200 KM i to za neporeske prihode (798.200 KM), grantove (400.000 KM), prihode obračunskog karaktera (2.147.000 KM), transfere unutar iste jedinice vlasti (1.260.000 KM), primitke za nefinansijsku imovinu (2.100.000 KM), primitke od zaduživanja (1.700.000 KM) i ostale primitke (419.000 KM), kao i odobreni rashodi i izdaci u iznosu od 8.132.776 KM i to za rashode za lična primanja (2.513.500 KM), rashode po osnovu korišćenja roba i usluga (650.547 KM), rashode finansiranja i druge finansijske troškove (95.800 KM), grantove (5.000 KM), rashode obračunskog karaktera (1.993.000 KM), izdatke za nefinansijsku imovinu (657.000 KM), izdatke za otplatu dugova (1.727.929 KM) i ostale izdatke (490.000 KM).

Nacionalni park ima status budžetskog korisnika i finansijske izvještaje prezentuje u skladu sa propisima kojima se uređuje budžetski sistem Republike. Finansijskim planom za 2023. godinu planirani su prihodi, primici, rashodi i izdaci, ali i obračunske kategorije prihoda i rashoda koje ne podrazumijevaju prilive i odlive sredstava. Finansijski plan nije u potpunosti pripremljen u skladu sa članom 5. i 6. Zakona o budžetskom sistemu Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 121/12, 52/14, 103/15 i 15/16), jer planirana budžetska sredstva i planirani budžetski izdaci nisu uravnoteženi.

Interne procedure kojima bi se detaljnije uredio proces izrade, donošenja i izvršenja plana rada i finansijskog plana, nisu propisane.

Preporučuje se direktoru da obezbijedi da se budžetska sredstva i budžetski izdaci planiraju shodno članu 5. i 6. Zakona o budžetskom sistemu Republike Srpske.

6. Finansijski izvještaji

Nacionalni park ima status budžetskog korisnika čija je glavna knjiga u potpunosti van GKT i prema članu 46. i 47. Pravilnika o finansijskom izvještavanju budžetskih korisnika („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 15/17 i 17/22), sačinio je propisane obrasce godišnjih izvještaja i to Pregled prihoda, primitaka, rashoda i izdataka iskazanih van GKT na računovodstvenim fondovima 01 do 05, Funkcionalna klasifikacija rashoda i neto izdataka za nefinansijsku imovinu iskazanih van GKT, Pregled imovine, obaveza i izvora iskazanih van GKT, Pregled novčanih tokova i pisano Obrazloženje uz finansijske izvještaje.

Poslovne knjige nisu zatvorene do roka propisanog za predaju godišnjih finansijskih izvještaja (29.02.2024. godine) nego 21.03.2024. godine, do kada su vršena i evidentiranja u poslovnim knjigama, što nije u skladu sa članom 12. stav (6) Zakona o računovodstvu u reviziji Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 94/15 i 78/20). Zbog navedenog, popunjeni obrasci godišnjih izvještaja i Obrazloženje uz finansijske izvještaje

nije dostavljeno nadležnom Ministarstvu do kraja februara tekuće godine za prethodnu godinu, što nije u skladu sa članom 47. stav (4) Pravilnika o finansijskom izvještavanju za budžetske korisnike, kojim je propisano da se isti dostavljaju do kraja februara tekuće godine za prethodnu godinu. Isti su dostavljeni 22.03.2024. godine.

Preporučuje se direktoru da obezbijedi da se poslovne knjige zatvaraju do roka propisanog za predaju godišnjih finansijskih izvještaja shodno članu 12. stav (6) Zakona o računovodstvu u reviziji Republike Srpske, a popunjeni obrasci godišnjih izvještaja i Obrazloženje uz finansijske izvještaje dostavlja nadležnom Ministarstvu do kraja februara tekuće godine za prethodnu godinu, shodno članu 47. stav (4) Pravilnika o finansijskom izvještavanju za budžetske korisnike.

6.1. Prihodi i primici, rashodi i izdaci

Prihodi (osim obračunskih) i primici iskazani su u iznosu 4.375.088 KM i to na fondu 02 u iznosu od 4.363.957 KM, što je za 35% niže u odnosu na Finansijski plan i fondu 05 u iznosu od 11.129 KM. Prihodi obračunskog karaktera iskazani su u iznosu od 946.990 KM. Po nalazu revizije više su iskazani primici od zaduživanja u iznosu od 692.153 KM, što je objašnjeno u tački 6.1.1.5. ovog Izvještaja.

Rashodi (osim obračunskih) i izdaci iskazani su u iznosu od 5.116.694 KM i to na fondu 02 u iznosu od 5.105.565 KM, što je za 17% niže u odnosu na sredstva odobrena Finansijskim planom i fondu 05 u iznosu od 11.129 KM. Rashodi obračunskog karaktera iskazani su u iznosu od 2.060.369 KM. Po nalazu revizije više su iskazani ukupni rashodi i izdaci u iznosu od 701.515 KM, što je objašnjeno u tački 6.1.2.1., 6.1.2.2. i 6.1.2.3. ovog Izvještaja.

Rebalans finansijskog plana nije proveden iako dio ostvarenih prihoda, primitaka, rashoda i izdataka značajno odstupaju od planiranih, a odstupanja u izvršenju najvećim dijelom su kod neporeskih prihoda, transfera, primitaka za nefinansijsku imovinu, rashoda za usluge održavanja javnih površina i zaštite životne sredine, izdataka za investiciono održavanje, rekonstrukciju i adaptaciju zgrada i objekata.

6.1.1. Prihodi i primici

Ukupni prihodi i primici iskazani su u iznosu od 5.322.078 KM (na fondu 02 od 5.310.949 KM i fondu 05 od 11.129 KM).

Prihodi su iskazani u iznosu od 3.239.666 KM (3.228.537 KM na fondu 02 i 11.129 KM na fondu 05), a odnose se na neporeske prihode, grantove, prihode obračunskog karaktera i transfere unutar iste jedinice vlasti.

Primici su iskazani u iznosu od 2.082.412 KM na fondu 02, a odnose se na primitke za nefinansijsku imovinu, primitke od zaduživanja i ostale primitke.

6.1.1.1. Neporeski prihodi

Neporeski prihodi iskazani su u iznosu od 500.723 KM, a odnose se na prihode od zakupa (35.563 KM), prihode od kamata na gotovinu i gotovinske ekvivalente (489 KM), prihode od pružanja javnih usluga (462.272 KM) i ostale neporeske prihode (2.400 KM).

Prihodi od pružanja javnih usluga najvećim dijelom se odnose na prihode od noćenja u objektima Nacionalnog parka (188.149 KM), naknade za vođiča kroz Nacionalni park (4.364 KM), ulaznica (142.715 KM), naknade za odstrel divljači, ulazne takse za lov i ribolovačke dozvole (64.560 KM) i organizovanja izleta (21.680 KM).

6.1.1.2. Grantovi

Grantovi su iskazani u iznosu od 90.234 KM, a odnose se na doznačena sredstva za projekte „Prekogranična mreža prirodnog nasleđa“ (53.079 KM) i „Mreža za interpretaciju Jadranskog pejzaža“ (35.198 KM), kao i za unapređenje memorijalnog kompleksa (1.956 KM).

6.1.1.3. Transferi

Transferi su iskazani u iznosu od 1.701.718 KM (fond 02 u iznosu od 1.690.589 KM i fond 05 u iznosu od 11.129 KM), a odnose se na transfere unutar iste jedinice vlasti po osnovu transfera odobrenih Rebalansom budžeta Republike Srpske za 2023. godinu od nadležnog Ministarstva (1.460.000 KM), iz Kompenzacionog fonda Republike Srpske radi isplate bruto plate zaposlenima u Nacionalnom parku za decembar 2022. godine i januar 2023. godine (230.589 KM) i po osnovu Projekta Energetska efikasnost u BiH na fondu 05 (11.129 KM).

6.1.1.4. Prihodi obračunskog karaktera

Prihodi obračunskog karaktera iskazani su u iznosu od 946.990 KM, a odnose se na prihode od realizacije zaliha (897.753 KM), dobitke od prodaje imovine (137 KM) i ostale prihode obračunskog karaktera (49.100 KM).

6.1.1.5. Primici

Primici su iskazani u iznosu od 2.082.411 KM, a odnose se na primitke za nefinansijsku imovinu, primitke od zaduživanja i ostale primitke.

Primici za nefinansijsku imovinu iskazani su u iznosu od 887.395 KM, a odnose se na primitke za postrojenja i opremu (137 KM) i primitke od zaliha materijala, učinaka, robe i sitnog inventara iskazane u iznosu od 887.258 KM i to od prodaje šumskih drvnih sortimenata dobijenih sanitarnom sječom (273.330 KM) i prodaje hrane, pića, suvenira i slično (613.928 KM). Nacionalni park je prodaju šumskih drvnih sortimenata za trupce jele i bukve vršio na osnovu prosječne cijene u okviru klase drvnog sortimenta, što nije u skladu sa Cjenovnikom šumskih drvnih sortimenata i šumske biomase iz 2023. godine od JPŠ „Šume Republike Srpske“ a.d. Sokolac i Odlukom o primjeni i povećanju cijena šumskih drvnih sortimenata Nacionalnog parka, jer je navedenim aktima propisana pojedinačna cijena u zavisnosti od tri dimenzije srednjeg prečnika trupca za svaku klasu drvnog sortimenta.

Primici od zaduživanja iskazani su u iznosu od 955.454 KM, a odnose se na primitke od uzetih zajmova po osnovu Ugovora o overdraft kreditu sa „Nova banka“ a.d. Banja Luka (867.061) i od zajma uzetog od privrednog društava „Pavgord“ d.o.o. Foča (88.393 KM, objašnjeno u tački 6.2.3. ovog Izvještaja). Po nalazu revizije više su iskazani primici od zaduživanja i izdaci za otplatu dugova u iznosu od 692.153 KM, jer primici i izdaci po osnovu zaduženja putem dozvoljenih tekućih prekoračenja po bankovnim računima (Ugovor o overdraft kreditu) nisu evidentirani na neto principu unutar jedne godine, što nije u skladu sa članom 102. Pravilnika o računovodstvu, računovodstvenim politikama i računovodstvenim procjenama za budžetske korisnike („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 115/17 i 118/18). Navedenim članom je propisano da se za evidentirani primitak za prekoračenje po bankovnom računu, a koji je vraćen u istoj godini, vrši umanjenje istog i evidentiranje se ne vrši na izdacima.

Ostali primici iskazani su u iznosu od 239.563 KM, a odnose se na primitke po osnovu PDV-a (206.670 KM), po osnovu avansa (22.245 KM) i ostale primitke (10.648 KM).

Preporučuje se direktoru da obezbijedi da se:

- **prodaja šumskih drvnih sortimenata vrši po cijenama propisanim u Cjenovniku šumskih drvnih sortimenata i šumske biomase JPŠ „Šume Republike Srpske“ a.d. Sokolac i Odluci o primjeni i povećanju cijena šumskih drvnih sortimenata Javne ustanove Nacionalni park „Sutjeska“ Tjentište,**
- **primici i izdaci po osnovu zaduženja putem dozvoljenih tekućih prekoračenja po bankovnim računima evidentiraju na neto principu unutar jedne godine, kako je propisano članom 102. Pravilnika o računovodstvu,**

računovodstvenim politikama i računovodstvenim procjenama za budžetske korisnike.

6.1.2. Rashodi i izdaci

Ukupni rashodi i izdaci iskazani su u iznosu od 7.177.063 KM (7.165.934 KM na fondu 02 i 11.129 KM na fondu 05).

Rashodi su iskazani u iznosu od 5.633.563 KM na fondu 02, a odnose se na tekuće rashode i rashode obračunskog karaktera.

Izdaci su iskazani u iznosu od 1.543.500 KM (1.532.371 KM na fondu 02 i 11.129 KM na fondu 05), a odnose se na izdatke za nefinansijsku imovinu, izdatke za otplatu dugova i ostale izdatke.

6.1.2.1. Tekući rashodi

Tekući rashodi iskazani su u iznosu od 3.573.194 KM, a odnose se na rashode za lična primanja, rashode po osnovu korišćenja roba i usluga, rashode finansiranja i druge finansijske troškove, grantove i rashode po sudskim rješenjima.

Rashodi za lična primanja zaposlenih iskazani su u iznosu od 2.750.994 KM, a odnose se na rashode za bruto plate zaposlenih, bruto naknade troškova i ostalih ličnih primanja zaposlenih po osnovu rada i otpremnine i jednokratne pomoći (bruto).

Rashodi za bruto plate zaposlenih iskazani su u iznosu od 2.711.226 KM, a odnose se na rashode za osnovnu platu nakon oporezivanja (1.545.992 KM), porez na platu (114.906 KM), rashode za uvećanja osnovne plate (216.019 KM) i doprinose na platu (834.309 KM). Evidentiranje rashoda po osnovu doprinosa za profesionalnu rehabilitaciju invalida u iznosu od 4.512 KM nije izvršeno prema odredbama člana 92. stav (10) Pravilnika o budžetskim klasifikacijama, sadržini računa i primjeni kontnog plana za budžetske korisnike („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 98/16, 115/17, 118/18 i 97/23), jer isti nisu evidentirani na rashodima po osnovu doprinosa za profesionalnu rehabilitaciju invalida.

Rashodi za bruto naknade troškova i ostalih ličnih primanja zaposlenih po osnovu rada iskazani su u iznosu od 13.914 KM, a odnose se na naknade za prevoz na posao i sa posla (9.533 KM) i dnevnice za službena putovanja (4.381 KM).

Rashodi za otpremnine i jednokratne pomoći (bruto) iskazani su u iznosu od 25.854 KM, a odnose se na rashode za otpremnine (7.379 KM), novčane pomoći prilikom rođenja djeteta (4.560 KM), u slučaju smrti radnika i člana uže porodice (7.356 KM), u slučaju teže bolesti ili invalidnosti (3.250 KM) i ostale jednokratne pomoći (3.309 KM).

Rashodi po osnovu korišćenja roba i usluga iskazani su u iznosu od 550.978 KM, a odnose se na rashode po osnovu utroška energije, komunalnih, komunikacionih i transportnih usluga, za režijski materijal, za materijal za posebne namjene, za tekuće održavanje, po osnovu putovanja i smještaja, za stručne usluge, za usluge održavanja javne površine i zaštite životne sredine i ostale neklasifikovane rashode.

Rashodi po osnovu utroška energije, komunalnih, komunikacionih i transportnih usluga iskazani su u iznosu od 213.531 KM, a najvećim dijelom odnose se na rashode po osnovu utroška električne energije (62.236 KM), prirodnog gasa (1.352 KM), drveta (7.921 KM), nafte i naftnih derivata (94.945 KM), komunalne usluge (14.711 KM), usluge korišćenja fiksnog telefona (2.994 KM) i mobilnog telefona (402 KM), interneta (9.549 KM), poštanske usluge (1.509 KM), usluge radio-televizijskih operatera (879 KM), usluge mjesečnih pretplata u VPN mreži (12.031 KM) i ostale usluge prevoza (5.002 KM).

Rashodi za režijski materijal iskazani su u iznosu od 31.748 KM, a najvećim dijelom se odnose na rashode za kancelarijski materijal (8.024 KM), materijal za održavanje čistoće (23.086 KM) i stručnu literaturu, časopise i dnevnu štampu (638 KM).

Rashodi za materijal za posebne namjene iskazani su u iznosu od 800 KM, a odnose se na rashode za hranu za životinje.

Rashodi za tekuće održavanje iskazani u iznosu od 37.900 KM, a odnose se na rashode za tekuće održavanje zgrada i ostalih objekata (8.587 KM), prevoznih sredstava (15.960 KM), komunikacione opreme (3.514 KM), ostale usluge i materijal za tekuće popravke i održavanje opreme (3.296 KM) i za ostalo tekuće održavanje (6.543 KM).

Rashodi po osnovu putovanja i smještaja iskazani su u iznosu od 7.949 KM, a odnose se na rashode po osnovu putovanja i smještaja u zemlji (3.976 KM) i putovanja i smještaja u inostranstvu (3.973 KM).

Rashodi za stručne usluge iskazani su u iznosu od 40.563 KM, a najvećim dijelom odnose se na rashode za usluge platnog prometa (9.192 KM), osiguranja (8.572 KM), reklame i propagande i odnosa sa javnošću (17.303 KM), pravne i administrativne usluge (3.236 KM) i ostale stručne usluge (2.178 KM).

Rashodi za usluge održavanja javnih površina i zaštite životne sredine iskazani su u iznosu od 77.545 KM, a odnose se na rashode po osnovu utroška električne rasvjete na javnim površinama (2.843 KM) i za ostale usluge održavanja javnih površina (74.702 KM).

Rashodi za ostale usluge održavanja javnih površina se odnose na rashode za usluge sanitarne sječe, izrade i izvoza šumskih drvnih sortimenata i izgradnje traktorskih vlakova (69.425 KM) i sječe i raskresivanja šumskih drvnih sortimenata za potrebe nove putne infrastrukture (5.277 KM).

Ostali neklasifikovani rashodi iskazani su u iznosu od 140.942 KM, a odnose se na rashode za stručno usavršavanje zaposlenih (276 KM), bruto naknade članovima upravnog odbora (23.988 KM), bruto naknade po ugovoru o djelu (53.930 KM), bruto naknade za privremene i povremene poslove (13.032 KM), za reprezentaciju (9.533 KM), za takse i naknade za registraciju vozila (5.496 KM), po osnovu ostalih naknada na teret poslodavca (13.718 KM), po osnovu članarina (2.000 KM) i ostale nepomenute rashode (18.969 KM).

Rashodi finansiranja i drugi finansijski troškovi iskazani su u iznosu od 93.068 KM, a odnose se na rashode po osnovu kamata na primljene zajmove u zemlji po Ugovoru o dugoročnom kreditu i Ugovoru o overdraft kreditu (58.062 KM), po rješenjima o odgodi plaćanja poreskog duga za neizmirene poreze i doprinose na osnovu Zakona o odgođenom plaćanju poreskog duga („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 94/15 i 28/21) na period od 60 mjeseci (30.059 KM) i zateznih kamata zbog kašnjenja u plaćanju obaveza (4.947 KM).

Grantovi su iskazani u iznosu od 5.000 KM, a odnose se na grant sredstva prema Fondu za zaštitu životne sredine i energetske efikasnosti Republike Srpske po osnovu Ugovora o učešću u realizaciji Projekta „Energetska efikasnost u BiH – dodatno finansiranje“ na objektu upravne zgrade.

Rashodi po sudskim rješenjima iskazani su u iznosu od 173.153 KM, a odnose se na rashode kamata po pravosnažnim sudskim rješenjima (120.452 KM) i ostale rashode po sudskim rješenjima (52.701 KM). Po nalazu revizije više su iskazani rashodi po sudskim rješenjima i finansijski rezultat prethodne godine u iznosima od 36.400 KM, a manje finansijski rezultat tekuće godine za isti iznos, jer rashodi za obračunate kamate po osnovu notarskog Sporazuma o plaćanju dugovanja broj OPU-1077/22 od 31.10.2022. godine između Nacionalnog parka i „Stanišić“ d.o.o. Pale nisu priznati na obračunskom osnovu u periodu u kome je i obaveza nastala bez obzira da li je izvršeno i samo plaćanje, odnosno nisu priznati u 2022. godini, što nije u skladu sa članom 93. Pravilnika o računovodstvu, računovodstvenim politikama i računovodstvenim procjenama za budžetske korisnike.

Takođe, po nalazu revizije manje su iskazani rashodi za kamate po sudskim rješenjima i obaveze po osnovu ostalih troškova finansiranja za iznose od 132.511 KM, a više su iskazani rashodi obračunskog karaktera i kratkoročna rezervisanja za iznose od 132.511 KM, jer obračunati rashodi za kamate i troškovi sudskih postupaka po osnovu pravosnažnih sudskih presuda nisu klasifikovani kao sadašnje obaveze, koje proističu iz prošlih događaja čije izmirenje će dovesti do odliva resursa, što nije u skladu sa članom 82. stav (2) Pravilnika o računovodstvu, računovodstvenim politikama i računovodstvenim procjenama za budžetske korisnike. U 2024. godini izvršena je ispravka u skladu sa Pravilnikom i za isto nije data preporuka.

Preporučuje se direktoru da obezbijedi da se:

- **rashodi po osnovu doprinosa za profesionalnu rehabilitaciju invalida, klasifikuju shodno članu 92. stav (10) Pravilnika o budžetskih klasifikacijama, sadržini računa i primjeni kontnog plana za budžetske korisnike,**
- **rashodi priznaju u periodu u kome je i obaveza nastala bez obzira da li je izvršeno i samo plaćanje, kako je propisano članom 93. Pravilnika o računovodstvu, računovodstvenim politikama i računovodstvenim procjenama za budžetske korisnike.**

6.1.2.2. Rashodi obračunskog karaktera

Rashodi obračunskog karaktera iskazani su u iznosu od 2.060.369 KM, a odnose se na nabavnu vrijednost realizovanih zaliha hrane u objektima, alkoholnog i bezalkoholnog pića, suvenira i drugo (273.661 KM), rashode po osnovu amortizacije (1.564.145 KM), rashode rezervisanja po osnovu obaveza za obračunate kamate i sudske troškove po pravosnažnim presudama (132.511 KM) i ostale rashode obračunskog karaktera (90.052 KM). Po nalazu revizije više su iskazani rashodi obračunskog karaktera za iznos od 105.473 KM, što je objašnjeno u tački 6.1.2.1. i 6.2.2. ovog Izvještaja.

Obračun amortizacije nefinansijske imovine u stalnim sredstvima izvršen je na osnovu amortizacionih stopa definisanih Pravilnikom o primjeni godišnjih amortizacionih stopa za budžetske korisnike („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 110/16).

6.1.2.3. Izdaci

Izdaci su iskazani u iznosu od 1.543.500 KM (1.532.371 KM na fondu 02 i 11.129 KM na fondu 05), a odnose se na izdatke za nefinansijsku imovinu, izdatke za otplatu dugova i ostale izdatke.

Izdaci za nefinansijsku imovinu iskazani su u iznosu od 281.521 KM (na fonu 02 od 270.392 KM i fondu 05 od 11.129 KM), a odnose se na izdatke za investiciono održavanje objekata i prostora – energetska efikasnost na fondu 05 (11.129 KM), za nabavku postrojenja i opreme (5.778 KM) i izdataka za zalihe materijala, robe i sitnog inventara (264.614 KM). Priznavanje zaliha robe nije vršeno u skladu sa članom 55. i 56. Pravilnika o računovodstvu, računovodstvenim politikama i računovodstvenim procjenama za budžetske korisnike, jer za vrijednost nabavljenih zaliha robe u iznosu od 2.846 KM nisu evidentirani izdaci za zalihe robe.

Izdaci za otplatu dugova iskazani su u iznosu od 1.006.928 KM, a odnose se na izdatke po osnovu otplate glavnice zajma Investiciono razvojne banke plasiranog preko „Nova banka“ a.d. Banja Luka (95.947 KM), Ugovora o overdraft kreditu sa „Nova banka“ a.d. Banja Luka (875.981 KM) i sredstava koja su prethodno doznačena Nacionalnom parku od pravnog lica (35.000 KM). Po nalazu revizije više su iskazani izdaci za otplatu dugova u iznosu od 692.153 KM, jer isti nisu evidentirani na neto principu unutar iste godine, što je objašnjeno u tački 6.1.1.5. ovog Izvještaja.

Ostali izdaci iskazani su u iznosu od 255.051 KM, a odnose se na izdatke po osnovu PDV-a (250.504 KM), izdatke po osnovu avansa (4.081 KM) i ostale izdatke (466 KM).

Preporučuje se direktoru da obezbijedi da se prilikom nabavke zaliha robe priznaju izdaci kako je pripisano članom 55. i 56. Pravilnika o računovodstvu, računovodstvenim politikama i računovodstvenim procjenama za budžetske korisnike.

6.2. Imovina, obaveze i izvori

Na dan 31.12.2023. godine ukupna imovina iskazana je u neto vrijednosti od 271.543.356 KM (bruto vrijednosti od 312.736.851 KM i ispravke vrijednosti od 41.193.495 KM), a čini je nefinansijska imovina i finansijska imovina. Po nalazu revizije ukupna imovina je više iskazana u iznosu od 27.038 KM, što je objašnjeno u tački 6.2.2. ovog Izvještaja.

Ukupne obaveze su iskazane u iznosu od 5.264.096 KM, a ukupni vlastiti izvori u iznosu od 266.279.261 KM.

6.2.1. Nefinansijska imovina

Nefinansijska imovina iskazana je u neto vrijednosti od 271.381.706 KM (bruto vrijednosti od 312.575.201 KM i ispravke vrijednosti od 41.193.495 KM), a odnosi se na nefinansijsku imovinu u stalnim sredstvima i nefinansijsku imovinu u tekućim sredstvima.

Nefinansijska imovina u stalnim sredstvima iskazana je u neto vrijednosti od 271.342.392 KM (bruto vrijednosti od 312.535.887 KM i ispravke vrijednosti od 41.193.495 KM), a neto vrijednost čine zgrade i objekti (16.710.348 KM), postrojenja i oprema (358.469 KM), dragocjenosti (20.736 KM), zemljište (141.765.821 KM), ostala prirodna dobra (111.916.967 KM), nematerijalna neproizvedena imovina (94.241 KM) i nefinansijska imovina u stalnim sredstvima u pripremi (475.810 KM).

Nefinansijska imovina u stalnim sredstvima u pripremi odnosi se najvećim dijelom na investicije po projektima „Rekonstrukcija paviljona u Nacionalnom parku Sutjeska“ (288.563 KM) i „Inovativne tehnologije za poboljšanu zaštitu – Virtuelna stvarnost u Perućici“ (176.117 KM).

Povećanje vrijednosti nefinansijske imovine u stalnim sredstvima u 2023. godini iznosilo je 5.777 KM za nabavku postrojenja i opreme i 11.129 KM po osnovu Projekta energetske efikasnosti u BiH na objektu upravne zgrade.

Smanjenje neto vrijednosti nefinansijske imovine u 2023. godini najvećim dijelom iskazano je po osnovu obračunate amortizacije (1.564.145 KM) i rashodovanja imovine po osnovu Izvještaja o popisu (40.350 KM).

Nefinansijska imovina u tekućim sredstvima iskazana je u iznosu od 39.314 KM, a odnosi se na zalihe materijala i to kancelarijskog materijala, reklamnog materijala, goriva i drugo (19.168 KM), dovršenih učinaka drvnih sortimenata (2.665 KM) i robe i to hrane, pića i drugo (17.481 KM).

6.2.2. Finansijska imovina i razgraničenja

Finansijska imovina i razgraničenja iskazane su u bruto i neto vrijednosti od 161.650 KM, a odnose se na kratkoročnu finansijsku imovinu i razgraničenja koju čine gotovina i gotovinski ekvivalenti, kratkoročna potraživanja i kratkoročna razgraničenja.

Gotovina i gotovinski ekvivalenti iskazani su u iznosu od 256 KM, a odnose se na sredstva u blagajni (100 KM) i bankovnim računima (156 KM).

Kratkoročna potraživanja iskazana je u bruto i neto vrijednosti od 132.037 KM, a odnosi se na potraživanja po osnovu prodaje i izvršenih usluga (61.930 KM), od zaposlenih (31.476 KM), po osnovu PDV-a (763 KM) i ostala kratkoročna potraživanja (37.868 KM). Po nalazu revizije u Obrascu 5b – Pregled imovine, obaveza i izvora iskazanih van GKT manje je iskazana bruto i ispravka vrijednosti potraživanja po osnovu prodaje i izvršenih usluga u iznosu od 148.933 KM, a ista je iskazana u Glavnoj knjizi, što nije u skladu sa članom 7.

Pravilnika o finansijskom izvještavanju budžetskih korisnika, kojim je propisano da se podaci u obrascima finansijskih izvještaja popunjavaju na osnovu stanja odgovarajućih konta u glavnoj knjizi.

Potraživanja od zaposlenih iskazana su u iznosu od 31.476 KM, a odnose se na potraživanja za akontacije i za utvrđeni manjak koji se nadoknađuje od zaposlenih. Po nalazu revizije manje su iskazani korekcija potraživanja od zaposlenih i rashodi od usklađivanja vrijednosti imovine u iznosu od 27.038 KM, a više finansijski rezultat tekuće godine za isti iznos, jer nije vršena procjena naplativosti potraživanja po osnovu akontacija zaposlenima iz 2022. godine koja nisu naplaćena u roku od 12 mjeseci od datuma dospijeća, što nije u skladu sa članom 73. Pravilnika o računovodstvu, računovodstvenim politikama i računovodstvenim procjenama za budžetske korisnike.

Ostala kratkoročna potraživanja iskazana su u iznosu od 37.868 KM, a odnose se na potraživanja od Zavoda za zapošljavanje Republike Srpske po osnovu Ugovora o finansiranju plate pripravnika.

Kratkoročna razgraničenja iskazana su u iznosu od 29.357 KM, a iznos od 16.975 KM se odnosi na isplate sredstava izvršene bez dokumentacije o poslovnom događaju (avansne fakture, ugovori ili drugi akti o nastalom poslovnom događaju kojim bi se obuhvatili svi podaci neophodni za knjiženje u poslovnim knjigama) što nije u skladu sa članom 8. Zakona o računovodstvu i reviziji Republike Srpske

Preporučuje se direktoru da obezbijedi da se:

- **podaci u obrascima finansijskih izvještaja popunjavaju na osnovu stanja odgovarajućih konta u glavnoj knjizi, shodno članu 7. Pravilnika o finansijskom izvještavanju budžetskih korisnika,**
- **vrši procjena naplativosti potraživanja po osnovu akontacija zaposlenima, koja nisu naplaćena u roku od 12 mjeseci od datuma dospijeća u skladu sa članom 73. Pravilnika o računovodstvu, računovodstvenim politikama i računovodstvenim procjenama za budžetske korisnike,**

6.2.3. Obaveze i razgraničenja

Obaveze i razgraničenja na dan 31.12.2023. godine iskazani su u iznosu od 5.264.096 KM, a odnose se na dugoročne obaveze i razgraničenja i kratkoročne obaveze i razgraničenja.

Dugoročne obaveze i razgraničenja iskazane se u iznosu od 1.186.714 KM, a odnose se na dugoročne obaveze po osnovu Ugovora o dugoročnom kreditu sa „Nova banka“ a.d. Banja Luka iz 2019. godine (788.900 KM) i rješenja o odgodi plaćanja poreskog duga za neizmirene poreze i doprinose (397.814 KM).

Kratkoročne obaveze i razgraničenja iskazane su u iznosu od 4.077.381 KM, a odnose se na kratkoročne finansijske obaveze, obaveze za lična primanja zaposlenih, obaveze iz poslovanja, obaveze za rashode finansiranja i druge finansijske troškove, obaveze za grantove i kratkoročna rezervisanja i razgraničenja.

Kratkoročne finansijske obaveze iskazane su u iznosu od 761.151 KM, a odnose se na obaveze po kratkoročnim zajmovima i to po osnovu Ugovora o dugoročnom kreditu sa „Nova banka“ a.d. Banja Luka (159.912 KM), Ugovora o overdraft kreditu (172.870 KM) i sredstava doznačenih od privrednog društva „Pavgord“ d.o.o. Foča (428.369 KM). Po nalazu revizije obaveze po kratkoročnim zajmovima su više iskazane u iznosu od 159.912 KM, a manje obaveze po dugoročnim zajmovima koji dospijevaju na naplatu do godinu dana za isti iznos, jer dio dugoročnih zajmova koji dospijevaju u roku do godinu dana, nije klasifikovan u skladu sa članom 77. Pravilnika o budžetskim klasifikacijama, sadržini računa i primjeni kontnog plana za budžetske korisnike. U 2024. godini izvršena je ispravka u skladu sa Pravilnikom i za isto nije data preporuka.

Sredstva doznačena od privrednog društva evidentirana su u okviru obaveza na osnovu izvoda banke u ukupnom iznosu od 428.369 KM (u 2023. godini iznos od 88.393 KM i iz prethodnih godina iznos od 339.976 KM), bez dokumentacije kojom bi se utvrdio status navedenih uplata (ugovor ili neki drugi akt) odnosno bez dokumenata o nastalom poslovnom događaju kojim su obuhvaćeni svi podaci neophodni za knjiženje u poslovnim knjigama, kako je propisano članom 8. Zakona o računovodstvu i reviziji Republike Srpske. U Protokolu o poslovnoj saradnji i načinu izmirenja obaveza iz prethodnog perioda od 01.12.2022. godine između Nacionalnog parka i privrednog društva „Pavgord“ d.o.o. Foča navodi se da obaveze po kratkoročnim zajmovima na dan 30.11.2022. godine iznose 305.500 KM, a Nacionalni park je navedene uplate evidentirao kao zajam.

Obaveze za lična primanja zaposlenih iskazane su u iznosu od 1.488.388 KM, a odnose se na obaveze za bruto plate zaposlenih i bruto naknade plata (1.483.669 KM) i bruto naknade troškova i ostalih ličnih primanja zaposlenih po osnovu rada, otpremnina i jednokratnih pomoći (4.719 KM).

Obaveze za bruto plate zaposlenih i bruto naknade plata odnose se na neizmirene neto plate za april, maj, novembar i decembar 2023. godine i obaveze za porez i doprinose na lična primanja za novembar i dio decembra 2022. godine i od februara do decembra 2023. godine. Nacionalni park za dio 2022. i 2023. godine nije vršio isplatu poreza u trenutku isplate svakog pojedinačnog dohotka, shodno članu 58. Zakona o porezu na dohodak („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 60/15, 5/16, 66/18, 105/19, 123/20, 49/21, 119/21, 56/22 i 112/23), kao ni doprinosa prilikom svake isplate prihoda (primanja) koji predstavlja osnov za koji se plaćaju doprinosi, a u slučaju kada nije izvršena isplata prihoda (primanja), plaćanje doprinosa nije izvršeno u periodu od dva mjeseca od isteka mjeseca za koji se doprinosi prijavljuju, shodno članu 24. Zakona o doprinosima („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 114/17, 112/19, 49/21, 119/21, 56/22, 132/22 i 112/23).

Obaveze iz poslovanja iskazane se u iznosu od 1.462.867 KM, a odnose se na obaveze iz poslovanja u zemlji (1.456.977 KM) i inostranstvu (5.890 KM).

Obaveze za rashode finansiranja i druge finansijske troškove iskazane su u iznosu od 17.085 KM, a odnose se na obaveze za kamate po zajmovima (12.926 KM) i obaveze po osnovu ostalih troškova finansiranja (4.159 KM). Po nalazu revizije manje su iskazane obaveze po osnovu ostalih troškova finansiranja u iznosu od 132.511 KM, što je objašnjeno u tački 6.1.2.1. ovog Izvještaja.

Obaveze za grantove iskazane su u iznosu od 9.000 KM, a odnose se na obaveze prema Fondu za zaštitu životne sredine i energetske efikasnosti Republike Srpske.

Kratkoročna rezervisanja i razgraničenja iskazana su u iznosu od 338.890 KM, a odnose se najvećim dijelom na kratkoročno razgraničene rashode i kratkoročna rezervisanja.

Kratkoročno razgraničeni rashodi iskazani su u iznosu od 206.367 KM, a odnose se na kratkoročne obaveze po osnovu rješenja o odgodi plaćanja poreskog duga za neizmirene poreze i doprinose na osnovu Zakona o odgođenom plaćanju poreskog duga. Po nalazu revizije više su iskazani kratkoročni razgraničeni rashodi u iznosu od 206.367 KM, a manje ostale kratkoročne obaveze za isti iznos, jer dio poreskog duga koji dopijeva u periodu od 12 mjeseci nije evidentiran u skladu sa članom 83. Pravilnika o budžetskim klasifikacijama, sadržini računa i primjeni kontnog plana za budžetske korisnike. U 2024. godini izvršena je ispravka u skladu sa Pravilnikom i za isto nije data preporuka.

Kratkoročna rezervisanja iskazana su u iznosu od 132.511 KM, a odnose se na obračunate rashode za kamate i troškove sudskih postupaka po pravosnažnim presudama. Po nalazu revizije više su iskazana kratkoročna rezervisanja u kompletom iznosu, što je detaljnije objašnjeno u tački 6.1.2.1. ovog Izvještaja.

Do datuma izrade finansijskih izvještaja odnosno do 29.02.2024. godine izmirene su kratkoročne obaveze u iznosu od 737.867 KM.

Preporučuje se direktoru da obezbijedi da se evidentiranje u poslovnim knjigama vrši na osnovu knjigovodstvenih isprava o nastalom poslovnom događaju, kako je propisano članom 8. Zakona o računovodstvu i reviziji Republike Srpske.

6.2.4. Vlastiti izvori

Vlastiti izvori iskazani su iznosu od 266.279.261 KM, a odnose se na trajne izvore sredstava (28.867.340 KM), revalorizacione rezerve formirane prilikom procjene osnovnih sredstava iz 2014. godine (245.961.677 KM), finansijski rezultat ranijih godina u negativnom iznosu od 6.833.278 KM i finansijski rezultat tekuće godine u negativnom iznosu od 1.716.478 KM. Po nalazu revizije vlastiti izvori su više iskazani za iznos od 27.038 KM, što je objašnjeno u tački 6.2.2. ovog Izvještaja.

Rješenjem o registraciji Okružnog privrednog suda u Trebinju od 04.07.2023. godine upisana je Vlada Republike Srpske kao osnivač Nacionalnog parka sa učešćem u kapitalu od 29.729.796 KM odnosno 100%.

U toku 2023. godine smanjene su revalorizacione rezerve za iznos obračunate amortizacije na revalorizacionu vrijednost (677.420 KM).

6.3. Vanbilansna evidencija

Pozicije vanbilansne evidencije na dan 31.12.2023. godine iskazane su u iznosu od po 40.000 KM, a odnose se na sredstva obezbjeđenja data Fondu za zaštitu životne sredine i energetska efikasnost Republike Srpske po Ugovoru o učešću u realizaciji Projekta "Energetska efikasnost u BiH – dodatno finansiranje" na objektu upravne zgrade.

6.4. Novčani tokovi

U Pregledu novčanih tokova iskazano je stanje gotovine na kraju obračunskog perioda u iznosu od 256 KM, smanjenje gotovine i gotovinskih ekvivalenata iskazano je u iznosu od 27.732 KM. Stanje gotovine na početku obračunskog perioda iskazano je u iznosu je 27.988 KM.

Prilivi gotovine iz poslovnih aktivnosti iskazani su u iznosu od 3.263.697 KM i to prilivi gotovine po osnovu neporeskih prihoda (1.623.463 KM), grantova (90.234 KM) i transfera između ili unutar jedinica vlasti (1.550.000 KM). Odlivi gotovine iz poslovnih aktivnosti iskazani su u iznosu od 3.234.314 KM i to odlivi gotovine po osnovu rashoda za lična primanja (1.757.140 KM), za korišćenje roba i usluga (1.212.552 KM), finansiranja i drugih finansijskih troškova (75.983 KM) i po sudskim rješenjima (188.640 KM).

Prilivi gotovine iz investicionih aktivnosti su iskazani po osnovu primitaka za nefinansijsku imovinu u iznosu od 137 KM, dok su odlivi po istom osnovu iskazani u iznosu od 5.778 KM.

Prilivi gotovine iz aktivnosti finansiranja iskazani su po osnovu primitaka od zaduživanja u iznosu od 955.454 KM, dok su odlivi iskazani po osnovu izdataka za otplatu dugova u iznosu od 1.006.928 KM.

Bilans novčanih tokova je sastavljen u skladu sa članom 38. Pravilnika o finansijskom izvještavanju budžetskih korisnika.

6.5. Potencijalna imovina i potencijalne obaveze

U Obrazloženju uz finansijske izvještaje za 2023. godinu objelodanjeno je da se na dan 31.12.2023. godine protiv Nacionalnog parka vodi sedam sudskih sporova i to četiri spora sa privrednim društvima u vrijednosti od 255.623 KM i tri radna spora, što može uticati na potencijalne obaveze, a sudskih postupaka koje je pokrenuo Nacionalni park protiv drugih lica nije bilo.

6.6. Obrazloženja uz finansijske izvještaje

Nacionalni park je sačinio Obrazloženja uz obrasce godišnjeg finansijskog izvještaja za 2023. godinu koja pružaju osnovne informacije o Nacionalnom parku, zakonsko-pravnoj

osnovi za izradu izvještaja, računovodstvenoj osnovi, primijenjenim računovodstvenim politikama, kao i informacije o pozicijama prezentovanim u izvještaju shodno članu 46. Pravilnika o finansijskom izvještavanju budžetskih korisnika i zahtjevima MRS JS 1 - Prezentacija finansijskih izvještaja.

Revizijski tim

Siniša Marković, s.r.

Suzana Miškić, s.r.

Ljiljana Garić. s.r.